

לא איירי בוסת מורכבת אלא בוסת פשוטה כגון שקפצה וראתה קפצה וראתה בכל יום שנזדמן לה, והרי היא קובעת וסת לקפיצות לחודייהו.

ויש לנו ראייה בזה מדאשכחן ליה לרב הונא גופיה דאמר בפרק כל היד (טו ב) לא שנו אלא שאין לה וסת לימים ויש לה וסת לקפיצות דכיון דבמעשה תליא מילתא וכו', אלמא יש קביעות וסת לקפיצות בלא ימים ובמעשה בלבד הדבר תלוי.

5. נדה טו, א

מתני'. כל הנשים בחזקת טהרה לבעליהן. הבאין מן הדרך - נשיהן להן בחזקת טהרה... רב אשי מתני הכי, אמר רב הונא: לא שנו אלא שאין לה וסת לימים אלא יש לה וסת לימים ולקפיצות, כיון דבמעשה תליא מילתא - אימא לא קפיץ ולא חזאי. אבל יש לה וסת לימים - אסורה לשמש, קסבר - וסתות דאורייתא.

6. תורת הבית הארוך בית ז שער ג

ואין הדברים מחוורין בעיני דמדאקשינן עליה דר"ה למאי אילימא לימים. אלמא בימים מסודרים הוא דמירי רב הונא. דאי לא, פשיטא דלא לימים קאמר. אלא רב הונא בוסת מורכב איירי כברייתא.

ואפילו תאמר דאינהו ספוקי מסתפקי בעיקר מימריה דרב הונא אכתי קשיא דהא ודאי לסבריה דמקשה רב הונא וברייתא בחד גוונא ניהו ואם איתא דרב הונא לקפיצות לחודייהו קאמר ודלא כברייתא (שעוסקת בוסת המורכב) הוה ליה למתרוץ לפרושי בהדיא ולמימר הכא (בברייתא) במאי עסקינן בוסת מורכב בימים ובקפיצות. והא קמשמע לן (לגבי מקרה פרטי זה) דלימים לחודייהו ולקפיצות לחודייהו לא קבעה לה וסת.

ועוד דהא ללישנא אחרינא רב הונא ודאי בוסת המורכב איירי וכדאוקמה רב אשי כגון דקפיץ בחד בשבא וחזאי וקפיץ בחד בשבא וחזאי ולחד בשבא אחרינא חזאי בלא קפיצה דהא איגלי מלתא דיומא הוא דקא גרים. ומינה שמעינן ללישנא קמא דבוסת המורכב קאמר.

והא דאקשינן לימים לחודייהו פשיטא (שלא קובעת) ולא אקשינן לקפיצות לחודייהו פשיטא (ומזה חשב הרז"ה להבין שקובעת לקפיצות) היינו טעמא משום דקפיצות לחודייהו לאו פשיטא אלא צריכא רבא דאי לאו אשמעינן ברייתא הוה אמינא כיון דכל אימת דקפיץ ראתה אימר תקבע לה וסת קמשמע לן (שלא קובעת וסת לקפיצות לבד).

והא דאייתי ראייה מיהא דריש פרק כל היד אף היא אינה ראייה דהתם נמי דיש לה וסת לקפיצות וימים קאמר. וכן פר"ח ז"ל ובהיא דפרק כל היד.

7. שולחן ערוך יורה דעה הלכות נדה סימן קפט סעיף

יז

כל וסת שנקבע מחמת אונס, (כגון שקפצה וראתה), אפילו ראתה בו כמה פעמים, (אם לא קבעה אותן לימים) (תוספות ורשב"א ור"ח), אינו וסת, שמפני האונס ראתה.

וסת האונס – קפצה וראתה

1. תוספתא מסכת נדה (צוקרמאנדל) פרק א הלכה ד

ואיזהו מאונס חלתה וראתה קפצה וראתה הכתה בעלה וראתה נשאת משא כבד וראתה זה הוא אונס.

2. נדה יא, א

א"ר הונא: קפצה וראתה, קפצה וראתה, קפצה וראתה - קבעה לה וסת.

למאי? אילימא לימים - הא כל יומא דלא קפיץ לא חזאי! אלא לקפיצות, והתניא: כל שתקבענה מחמת אונס - אפילו כמה פעמים לא קבעה וסת! מאי לאו - לא קבעה וסת כלל! לא, לא קבעה וסת לימים לחודייהו ולקפיצות לחודייהו, אבל קבעה לה וסת לימים ולקפיצות.

לימים לחודייהו פשיטא! אמר רב אשי: כגון דקפיץ בחד בשבת וחזאי, וקפיץ בחד בשבת וחזאי, [ובשבת קפצה ולא חזאי], ולחד בשבת חזאי בלא קפיצה; מהו דתימא: איגלאי מילתא למפרע דיומא הוא דקגרים ולא קפיצה, קמ"ל דקפיצה נמי דאתמול גרמא, והאי דלא חזאי - משום דאכתי לא מטא זמן קפיצה.

לישנא אחרינא, א"ר הונא: קפצה וראתה, קפצה וראתה, קפצה וראתה - קבעה לה וסת לימים ולא לקפיצות. היכי דמי? א"ר אשי: דקפיץ בחד בשבת וחזאי, וקפיץ בחד בשבת וחזאי, (ובשבת קפצה ולא חזאי), ולחד בשבת (אחרינא) חזאי בלא קפיצה - דהתם איגלאי מילתא דיומא הוא דקא גרים.

קביעת וסת לקפיצות בלבד

3. רש"י מסכת נדה דף יא עמוד א

אלא לקפיצות - כיון דראתה שלש פעמים על ידי קפיצה הורגלה לראיית קפיצה ובכל יום שתקפוץ מחזקינן לה ברואה ואם לא בדקה טמאה ואפילו שאר ימות שבת.

דיומא הוא דקא גרים - ויהא באחד בשבת וסתה אפילו בלא קפיצה. קמ"ל - הא דאמר דלא קבעה וסת לימים, דקפיצה דאתמול גרמה לראייה דהאידין ואין לה וסת באחד בשבת בלא קפיצה. ולא לקפיצה בלא אחד בשבת מדלא חזאי מאתמול.

4. השגות הרז"ה בעה"נ ש' תיקון הוסתות סימן ג אות

י"ט

ועוד אפילו קפיצות שאמרו בהן שאינן וסת עד שתקבע בימים ובקפיצות, לא אמרו אלא כגון דקפצה בחד בשבא וחזאי והדר קפצה בחד בשבת וחזאי, והוא הדין לריש ירחא וריש ירחא, כיון שהרכיבה מתחלה קביעות הקפיצות עם קביעות הימים לא קבעה לא בהני לחודייהו ולא בהני לחודייהו אלא בימים ובקפיצות בהדדי, אבל אם מתחילה קפצה וראתה קפצה וראתה בלא קביעת ימים אלא בכל יום המזדמן לה, קבעה לה וסת.

ודאוקימנא בגמרא לא קבעה לה וסת לימים לחודייהו ולקפיצות לחודייהו, תריצתא דברייתא היא דתניא אפילו כמה פעמים לא קבעה לה וסת ולא הווי אוקימתא לשמעתייה דרב הונא. דרב הונא

וחמשה וכיוצא בזה אף על פי שהגיע זמן עונה בינונית מותרת דהא קביע לה וסת ואלו בוסת התלוי במעשה אימר האורח הבא מעצמו בא בעונה בינונית. ולפי הסברא הזאת כל שיש לה וסת לימים ולקפיצות אם עונת הוסת מרוחקת מעונה בינונית הרי זו אסורה ביום שלשים כמי שאין לה וסת כלל שחוששת לעונה בינונית כמו שכתבנו למעלה. וכן אם וסת הקפיצות מובלעת בתוך ימי עונתה ולא קפצה ולא ראתה הרי זו חוששת ליום העונה.

14. שולחן ערוך יו"ד סימן קפט סעיף כג ברמ"א

כל וסת שנקבע מחמת אונס, (כגון שקפצה וראתה), אפילו ראתה בו כמה פעמים, (אם לא קבעה אותן לימים) (תוספות ורשב"א ור"ח), אינו וסת, שמפני האונס ראתה. (ומ"מ חוששת לו כמו לוסת שאינו קבוע) (הג"מ פ"ח).

15. ערוך השולחן יורה דעה סימן קפט

סעיף מז: ולכן תמיהני על רבינו הרמ"א שכתב על זה ומ"מ חוששת לו כמו לוסת שאינו קבוע עכ"ל ומקורו מהגהמ"י ע"ש וכנראה שזהו דיעה יחידאה ובעיקר הדבר אינו מובן דמה שייך חששא בזה בשלמא בכל הוסתות שאינם קבועים שחוששין להם משום דשמא יהיו וסתות קבועים כשישתלש"ג אבל בזה דלעולם לא יהיה וסת קבוע מה שייך לחוש לו איזה חשש יש בזה

ועוד דא"כ מאי מהני לן שאין זה וסת כיון שחוששת לו וצ"ל דהנ"מ הוא לענין עקירה שא"צ ג' פעמים לעקרו וכל כי האי ה"ל להפוסקים לבאר ולא לסתום וראיה ברורה לזה דהרשב"א שם כתב שצריכה לחוש לעונה בינונית [הביאו הב"י ס"ס קפ"ד] והיה לו לומר שצריכה לחוש לוסת זה וגם לעונה בינונית אלא ודאי דלוסת זה אין חשש כלל:

סעיף מח: ועוד ראיה מדברי רבינו הב"י בסעי' י"ח שכתב קפצה ביום ידוע כגון בר"ח או באחד בשבת וראתה בו ואירע כן בג' ר"ח או בג' אחד בשבת קבעה לה וסת וחוששת לכל פעם שתקפוץ באותו זמן ואם אח"כ הגיע אחד בשבת ולא קפצה או שקפצה בשני בשבת אינה חוששת שהרי לא קבעה אלא לקפיצות של אחד בשבת. עכ"ל. ולדברי רבינו הרמ"א הא בקפיצות לחוד בג' פעמים חוששת! וצריך אתה לומר דכוונתו לענין עקירת וסת דצריך בכה"ג ג' פעמים לעקרו משא"כ בקפיצות לחוד די בעקירת פעם אחת [וכ"מ מש"ך סק"נ] אבל א"כ עיקר דין זה חסר מדבריו אלא ודאי דבקפיצות לחוד אין לחוש כלל אפילו בג' פעמים דכל שמחמת אונס אינו וסת כלל וכלל:

16. שולחן ערוך יורה דעה הלכות נדה סימן קפד סעיף

יב

היה לה וסת לימים (טור בשם רשב"א) ולוסת מוסתות הגוף (ב"י בשם הגהות מ"י פ"ד בשם רמב"ן), כגון קפיצה וכיוצא בה, כיון שהוסת תלוי במעשה, אימור לא קפצה ולא ראתה, אבל חוששת לעונה בינונית שהיא ל' יום (ב"י בשם רשב"א וטור לקמן סי' קפ"ט).

חששות שיש בוסת הקפיצות

8. הלכות נדה לרמב"ן פרק ה

כא. לעולם חוששת לב' חששות הללו לוסת החדש ולהפלגה עד שיקבע לה אחד מהן ג' פעמים כדינו, כיצד ראתה בא' בניסן ובכ' בו חוששת לא' באייר מפני ר"ח ניסן, ואם לא ראתה חוששת לתשעה בו לשיעור הפלגה של כ', ראתה בט' בו או שלא ראתה בו חוששת לכ' באייר שמא בימי החדש תקבע וסת שהרי ראתה בכ' בניסן, וכך היא חוששת לשניהם עד שתקבע וסת הפלגה בד' ראיות או וסת החדש בג' או שתטרה האחד בעקירת פעם אחת.

9. רש"י מסכת נדה דף לט עמוד א

וכשיגיע יום כ' לראייה של כ' אסורה לשמש שמא תקבע וסת מכ' לכ' שהרי שינתה פעם אחת ליום כ'.

10. רא"ש מסכת נדה פרק ט

ואם פיהקה בראש חדש וראתה בראש חדש וראתה ושוב פיהקה בתוך החדש חוששת לאותו פיהוק ואסורה לשמש עד שתבדוק. ואם בדקה ולא ראתה אינה חוששת שוב לפיהוק גרידא. אבל עדיין היא חוששת לראש חדש שמא תקבע לראשי חדשים.

ואם פיהקה וראתה ופיהקה וראתה ושוב פיהקה ולא ראתה שוב אינה חוששת לפיהוק גרידא. אבל צריכה לחוש שמא תקבע לה וסת פיהוק לעתים ידועות כגון אם היה בין פיהוק ראשון לשני שלשים יום ובין שני לשלישי עשרים יום לכשתגיע ליום ל' חוששת שמא תקבע לה וסת מפיהוק משלשים לשלשים כל זה דקדק הראב"ד ז"ל:

11. הגהות מיימוניות הלכות איסורי ביאה פרק ח הלכה

ה

[ג] נהי דמיקבע לא קבעה מיחש מיהא חיישינן כיון שאירע ג"פ.

12. רמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק ח הלכה ט

אין האשה קובעת לה וסת בתוך ימי נדתה שראתה בהן, כיון שראתה יום אחד אינה קובעת לה וסת בכל השבעה, וכן אין האשה קובעת וסת בימי זיבתה שהן אחד עשר יום, אבל קובעת היא וסת בימי נדתה שאינה רואה בהן, ואם נקבע לה וסת בימי זיבתה ה"ז חוששת לוסתה, וכל וסת שקבעה בימי זיבתה אם נעקרה אפילו פעם אחת נעקרה ואינה צריכה להיעקר ג' פעמים שחזקת דמים מסולקין הן לימים אלו.

13. תורת הבית הארוך בית ז שער ג דף טו עמוד א

ודוקא בשיש לה וסת לימים לחודיהו אבל יש לה וסת לימים ולקפיצות אף על גב דהגיע יום הראוי לקפיצה מותרת דכיון דבמעשה תליא מילתא אימא לא קפצה...

מכל מקום מסתבר לי שהוא חושש לה לעונה בינונית דכיון דוסתה תלוי במעשה ואימר לא קפצה ולא ראתה מחמת קפיצה אם כן אני חושש שמא בא האורח בעונה בינונית מעצמו ומחשב ימי עונה בינונית ובא עליה.

ובזה חמור הוסת התלוי במעשה מוסת הימים אפילו הוסת מרוחק מעונה בינונית כגון שהיא למודה לראות משלשים וחמשה לשלשים

האם אכילת שום נקראת אונס?

17. נדה סג, א

מתני'. כל אשה שיש לה וסת - דיה שעתה. ואלו הן הוסתות: מפקחת, ומעטשת, וחוששת בפי כריסה ובשפולי מעיה, ושופעת, וכמין צמרמורות אווזין אותה, וכן כיוצא בהן. וכל שקבעה לה שלשה פעמים - הרי זה וסת.

18. נדה סג, ב

אמר רב הונא בר חיאי אמר שמואל: הרי אמרו לימים - שנים, לוסתות - אחת, למה שלא מנו חכמים - שלשה. למה שלא מנו חכמים - לאתויי מאי? ...אלא אמר אביי: לאתויי - אכלה שום וראתה, ואכלה בצלים וראתה, כססה פלפלים וראתה.

לימים שנים - וסותת ליומי משקבעתן שתי פעמים הוי וסת.

לוסתות - לגופה כגון הני למתניתין משקבעתן פעם אחת הוי וסת.

19. רא"ש מסכת נדה פרק ט סימן א השני

וכן כל כיוצא בהן לאתויי מאי. אמר רבה בר עולא לאתויי ראשה כבד עליה ואיבריה כבדים עליה ורותתת וגוסה. וכן אם אכלה שום וראתה אכלה בצל וראתה כססה פלפלין וראתה :

20. תורת הבית הארוך בית ז שער ג

ויש שלמודה לראות בהרכבת ימים ומעשה. כיצד כגון שקפצה באחד בשבת וראתה או שאכלה פלפלין באחד בשבת וראתה ואכלה פלפלין באחד בשבת וראתה. וזהו שנקרא וסת מורכב.

21. בית הבחירה (מאירי) מסכת נדה דף סג עמוד ב

מ"מ הזכירו בסוגיא זו דין וסת הסיבה והוא אכלה שום וראתה כססה פלפלין וראתה וכן בדומים לאלו כגון אכלה בצל וראתה וכן באכלה כל דבר חריף וראתה שקבעה לה וסת לדברים אלו בשלשה פעמים. והוא ממין שביארנו בפרק ראשון בקפצה וראתה ואין ספק שוסת זה הוא בכלל וסת הקפיצות ואינו וסת אלא בצירוף זמן וכמו שאמרו שם כל שקבעה מחמת אונס לא קבעה וסת לא לימים לחודיהו ולא לקפיצות לחודיהו אלא לימים ולקפיצות ואין ספק שהוא הדין לאכילות ושאר הסיבות הבאות על ידי גרמות שלה וזו היא שיטתנו וכן כתבו גדולי המפרשים .

22. תוספות מסכת נדה דף סג עמוד ב

אכלה שום וראתה - הואיל ועל ידי מעשה הם אינו וסת גמור ולא הוה בכלל דמתני'. וא"ת ואמאי לא קאמר נמי קפצה וראתה דהו נמי על ידי מעשה ויש לומר דאינה קובעת וסת לקפיצות לחודיהו כדאמר בפרק קמא (לעיל יא.) דכל שתקבענה מחמת אונס אפי' כמה פעמים לא קבעה אבל אכלה שום לא חשיב אונס כמו טורח של קפיצה שאין הראייה באה על ידי טורח אלא ממילא.

23. שולחן ערוך יורה דעה הלכות נדה סימן קפט סעיף

כג

כל אלו הוסתות שנקבעים על ידי מקרה אין אחד קובע עם חבירו, אלא כל שפיהקה שלש פעמים וראתה, קבעה וסת. אבל אם פיהקה פעם אחד ונתעטשה שתי פעמים, אין מצטרפים.

הגה: אכלה שום וראתה, אכלה בצל וראתה, אכלה פלפלין וראתה, יש אומרים שקבעה לה וסת לראיה ע"י כל אכילת דברים חמים. (הרא"ש פרק האשה ומרדכי ריש שבועות). וי"א שכל זה שתראה ע"י מאכל דינו כמו שתראה ע"י קפיצה ושאר מעשה שהיא עושה, שמקרי ראייה ע"י אונס ואינה קובעת וסת אלא עם הימים. (ב"י לדעת הרשב"א) וי"א שדינו כוסת שתראה על ידי מקרה שבגופה וקובעת אותו אפילו בלא ימים שוים. (ב"י בשם תוספות).

24. ביאור הגר"א יורה דעה סימן קפט ס"ק לד

(לד) אכלה כו'. גמ' שם וכתב ב"י שמדברי הרא"ש ומרדכי משמע דע"י ג' מיני אכילות קבעה וסת. ודבריו תמוהים דלשון הרא"ש מדברי הגמ'.

ובמרדכי משמע להיפך שכ' (הלכות נדה למרדכי רמז תשלג) כל היום אסורה לשמש כו' וזה דין באשה שווסתה לימים אבל אשה שווסתה לסימנים אחרים כו' מפקחת מעטשת כו' או באכילת שום או אכלה פלפלין כו'

וכ"ה בת"ה קס"ח ב' ויש למודה לראות בהרכבת ימים ומעשה כיצד כגון שקפצה בא' בשבת וראתה וקפצה בא' בשבת וראתה או שאכלה פלפלין בא' בשבת וראתה ואכלה פלפלין בא' בשבת וראתה כו'

ולכן השמיטוהו הפוסקים שנכלל בדין קפיצות וסברי כרשב"א דאינו נקבע אלא בימים כדין קפיצות וגמ' לא הזכיר שם אלא לחלק בינם לשאר ווסתות שהוא באחד ובשנים וזהו בשלשה. אבל לדידן הכל בשלש דאיפסיק כרשב"ג בפ' הבע"א א"צ לזה:

25. תורת השלמים על שו"ע יו"ד סימן קפט סעיף כג

[מג] אפי' בלא ימים שוויים. וראוי לחוש לדברי שניהם להחמיר וע"ל סוף סי' קפ"ד שיש עוד נפקותא בין שני הדעות לענין עונה בינונית ועמ"ש שם:

האם גלולות דינם כפלפלין או כמחבוא ?

26. שיעורי שבט הלוי עמוד קפד

והלוקחות כדורים למניעת הוסת וכגון כלות אם ידוע שמשפיעים א"צ לחוש ועי' לעיל סי' קפ"ד ס"ח אות ב' ולקמן סי' קצ"ב ס"ד אות א'.

27. ^חוש שני נדה עמוד קלג

ודע שאשה הנ"ל המתחלת ליקח כדורים צריכה לחוש לוסת הקודם שהיה לה לפני לקחת הכדורים אף שהיה לה וסת שאינו קבוע דלקחת כדורים אלו לא חשיב כהיתה במחבא, ואם ראתה אחר כך פעם או פעמיים ע"י השפעת הכדורים או אפי' ג' פעמים ויותר ולא נקבע וסת הרי היא חוששת מהם לעונה בינונית אבל אינה חוששת לוסת הפלגה ולא לימי החודש דוסת הבא ע"י כדורים חשיב כאכילת שום.

ואם נקבע וסת ע"י הכדורים הרי היא חוששת להן.

הרחבות ופרטים לעיון בוסתות הגוף

במה שונה וסת לקפיצות מוסת לפיהוק?

- א. וסת הקפיצות אינו נקבע בפני עצמו אלא עם ימים (סעיף י"ז, כרשב"א ולא כרז"ה) משא"כ וסת לפיהוק שנקבע גם לבד (סעיף ט).
- ב. שם – קפיצה שהופיעה פעמיים עם יום ופעם שלישית הקדימה ביום, נקבע וסת היום. משא"כ בפיהוק שנקבע וסת מורכב (סעיף כ).
- ג. וסת מורכב לקפיצות חוששת רק משקפצה ואילו מורכב לפיהוק חוששת מתחילת העונה (סעיף כה. אמנם ה"ז הסביר אחרת את כוונת השו"ע וראה פירוט לחלק).
- ד. לרשב"א וסת הקפיצות אפילו שנקבע לימים ממשיכה לחשוש לעו"ב (הובא בטור וב"י אך לא בשו"ע).

האם אשה שקבעה וסת מורכב צריכה לחשוש לפיהוק או יום כשבאים לבדם?

השו"ע בסעיף י"ט כתב שבוסת מורכב אינה חוששת לפיהוק או ליום כשבאים לבדם.

וה"ז ותורת השלמים כתבו שלא כתב כן ב"י אלא שתחשוש כוסת שאינו קבוע ותמהו על דבריו שם. אמנם נראה שב"י כתב זאת על וסת שלא נקבע עדיין שכן מוכח מהדוגמא שהביא שם שהוא הדין בסעיף כ"א ושם פשוט שהוא קודם שקבעה

במה חמור וסת הגוף קודם שנקבע מוסת הימים קודם שנקבע?

בוסת הגוף כתב השו"ע שאסורה עד שתבדוק (סעיף כא). והסביר ה"ז (לח) שמציאות הפיהוק היא סימן לקרבת הוסת וממילא יש לה רעותא בגופה שצריכה לראות. שלא כמו וסת הימים שלא נראתה בה רעותא ומותרת בלא בדיקה. אמנם ה"ה הסביר את השו"ע כוסת הימים שרק לכחילה צריכה לבדוק ובדיעבד מותרת. וגם בנקה"כ השווה לוסת הימים ולשיטתם אין הבדל

במה קל קביעת וסת לאכילת דברים חמים מקביעת וסת הגוף?

ראייה מאכילת פלפלים מצטרפת לראייה מאכילת שום לקבוע וסת (סעיף כ). משא"כ בפיהוק ועיטוש שאינם מצטרפים לקבוע יחד.

מהו משך הפרישה בוסת מורכב?

השו"ע (סעיף כה) כתב שאסורה כל שעת העונה.

ה"ז (לט) הסביר שהכוונה שאסורה מהופעת הסימן ועד סוף העונה (כדי שלא יהיה סתירה מדברי הב"י בסימן קפד).

ובתורת השלמים (מו) הסביר כפשוטו שאסורה כל העונה ורק כשוסת הגוף נקבע לבד אסורה רק משעת הופעת הסימן.

(והמעייין ב"י יראה שאחרי שהביא את דעת הראב"ד בסימן קפ"ד ואת דעת הטור והרמב"ן אצלנו שאינה אסורה אלא משעת הפיהוק, המשיך והביא את דברי הרשב"א שאסורה כל היום ושוב בהמשך הביא את דברי המ"מ שחוששת כל העונה וסביר שפסק כדעה אחרונה שהביא)